

генез в Україні / Оніщенко І. Г. – К. 1997. – С. 212. **22.** Грицак Я. Й. До генези ідеї політичної самостійності України / Грицак Я. Й. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип.1. – С. 122. **23.** Жмир В. Національна свідомість / Жмир В. // Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К., 1996. – С. 104. **24.** Kuzio T. Op. cit. – P. 144. **25.** Ibid. – P. 148. **26.** Ibid. – P. 201. **27.** Ibid. – P. 152. **28.** Szporluk R. Statehood and nationbuilding in post-soviet space / Szporluk R. // National identity in Russia and the new states of Eurasia. – N.Y., 1994. – P. 7-8. **29.** Kuzio T. Op. cit. – P. 151. **30.** Ibid. – P. 149. **31.** Степаненко В. Національно-державне будівництво і проблема соціокультурної ідентичності / В. Степаненко // Політологічні читання. – 1994. – №1. – С. 3-21. **32.** Kuzio T. Op. cit. – P. 152-153. **33.** Ibid. – P. 165. **34.** Miller D. Op. cit. – P. 30. **35.** Anderson B. Imagined communities / Anderson B. – L., 1991. **36.** Miller D. Op. cit. – P. 44-46.

УДК 323.1

Л. І. ЛОЙКО

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ: ДОСВІД СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано досвід створення політичних партій національними меншинами України, їх участі у виборах до органів державної влади та місцевого самоврядування. Визначено перспективи цих партій у контексті забезпечення представлення політичних інтересів національних меншин в умовах пропорційної виборчої системи в Україні.

Ключові слова: представлення інтересів, політичні партії, національні меншини, партійні програми, виборчі системи, виборчі блоки.

Лойко Л. И. Партии национальных меньшинств Украины: опыт создания и деятельности

Проанализирован опыт создания политических партий национальными меньшинствами Украины, их участия в выборах в органы государственной власти и местного самоуправления. Определены перспективы этих партий в контексте обеспечения представительства политических интересов национальных меньшинств в условиях пропорциональной избирательной системы в Украине.

© ЛОЙКО Лариса Іванівна – доктор політичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу правових проблем політології Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Ключевые слова: *представительство интересов, политические партии, национальные меньшинства, партийные программы, избирательные системы, избирательные блоки.*

Louko Larysa. Political parties of netinal minorities of Ukrain:the experience of the creation and activity

Formation of political parties by national minorities in Ukraine and their participation in the state- and self – government elections have been studied. The perspectives of these parties and their support in context of national minorities interests within proportional representation in Ukraine have been defined.

Key words: *interest representation, political parties, national minorities, political party programs, electoral systems, voting blocs.*

Партії національних меншин – це одна з форм їхньої політичної участі у представленні інтересів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Це також реалізація права національними меншинами в країнах з поліетнічним складом населення на свободу асоціацій, що передбачено міжнародними стандартами у цій царині¹.

Протягом усіх років незалежності України етнонаціональні відносини продукували проблеми представництва національних меншин у виборних органах. Наразі вони суттєво актуалізуються здійсненням децентралізації влади, об'єднанням громад (укрупненням) і загрозами у зв'язку з цим щодо забезпечення прав національних меншин, які проживають компактно. Ускладнює проблеми і невідповідний рівень інституційного забезпечення державної етнонаціональної політики України.

Політичні партії національних меншин в Україні – це результат етнокультурного ренесансу 90-х років, пошуку національними меншинами, зокрема їх громадськими організаціями, дієвих механізмів представництва в органах влади, у тому числі й у виборних.

Правовою основою для ефективної участі осіб, що належать до національних меншин, у державних справах є: Конституція України (ст.36), Декларація прав національностей України (ст.6), закони України «Про національні меншини в Україні» (ст.13), «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин» (ст.15).

Аналіз досвіду партійного будівництва національними меншинами України свідчить, що його мають лише росіяни, угорці та частково татари. Конституйовані ці політичні партії громадськими організаціями, адже за Конституцією України (частина 2 статті 36) право участі у виборах із загалу громадських об'єднань мають лише політичні партії.

Так, наприклад однією з перших політичних партій національних меншин України стала фактично частина громадського об'єднання «Руський Рух України». При цьому сама організація залишилась громадською, але в ній було виділено, так би мовити, «політичне ядро» – створено політичну партію. У 2001–2002 роках вона називалась «За Русь Единую», з червня 2002 р. – Партія «Руський Блок». Спочатку був утворений виборчий блок з такою ж назвою, до якого ввійшли партії «За Русь Единую», «Русько-Український Союз» (Русь) і «Союз», і який взяв активну та досить гучну участь у березневих виборах 2002 р. Але спроби експлуатувати суто етнічні гасла у передвиборчій кампанії виявилися не досить ефективними – партія набрала усього 190 тис., або 0,73 % голосів виборців і не потрапила до парламенту. Щоправда, за даними організації, більше 150 представників «Руського Блоку» увійшли до органів місцевого самоврядування.

9 серпня 2003 р. відбувся V з'їзд партії «Руський Блок», яка на цей час, як було заявлено на з'їзді, об'єднувала майже 20 тис. членів у 178 зареєстрованих парторганізаціях².

Але спроби експлуатувати суто етнічні гасла у передвиборчій кампанії виявилися не досить ефективними – партія набрала усього 190 тис., або 0,73 % голосів виборців і не потрапила до парламенту. Щоправда, за даними організації, більше 150 представників «Руського Блоку» увійшли до органів місцевого самоврядування³.

Партія «Руський Блок» продовжувала й надалі активну політичну діяльність, виступивши на президентських виборах 2004 р. у таборі В. Януковича (щоправда, при цьому було виявлено непослідовність, що дало підстави говорити про «комерціалізацію» політики її лідером – Олександром Свістуновим. Так, 20 серпня 2004 р. О. Свістунов робить заяву про вихід очолюваних ним організацій з виборчої коаліції «Разом заради майбутнього», але вже 28 вересня у заяві повертає свою прихильність провладному кандидату, закликаючи виборців віддати голоси В. Януковичу; втім, можливо, причиною цих хитань стала антипатія О. Свістунова до СДПУ(о), викликана, за інформацією деяких ЗМІ, зокрема «Української правди», його особистими проблемами з Львівською податковою, яку на той час очолював брат лідера цієї партії Сергій Медведчук), а після виборів розпочала активні опозиційні акції, спрямовані проти політики нової влади (пікетування Адміністрації Президента 21 лютого 2005 р. проти наміру вступу України до НАТО та ін.).

У програмах російських політичних партій, заявах їх лідерів проголошувалась відсутність надійних засобів забезпечення етнічних прав росіян в Україні окрім політичної боротьби. Серед базових позицій пе-

редвиборчої програми цих партій та їх представників визначалися: надання українській і російській мові рівного конституційного статусу державних; пріоритетний розвиток стратегічного партнерства України з учасниками Єдиного економічного простору з перспективою підписання нового Союзного Договору; перехід України до федеративної форми державного устрою.

У контексті нашого аналізу певний інтерес представляє також діяльність так званих слов'янських організацій, досить близьких за духом та основними ідеями до власне російських, тобто організацій, які в тій чи іншій формі виступали за відновлення російсько-українсько-білоруського союзу (або Радянського Союзу), східнослов'янської єдності. Це, зокрема, Собор слов'янських народів Білорусі, Росії та України (виконком від України очолював С. Кіяшко); Слов'янський комітет України (Н. Ф. Лавриненко); Полтавське обласне громадське об'єднання українсько-білорусько-російської дружби «Союз» (І. Ф. Іщенко) та ін.

Таку ж позицію відстоювали і політичні партії, зокрема «Світло зі Сходу» та «Союз труда», що утворили виборчий блок ЗУБР – «За Україну, Білорусію, Росію» для участі у парламентських виборах 2002 року. Це також Слов'янська партія України (з 1992 по 1998 роки – Громадянський конгрес України) Олександра Базилюка.

Політичні партії «Руський блок» і Слов'янську партію об'єднувала спільна, хоч і не завжди чітко артикульована, переконаність у неспроможності претензій українського народу на власну державність, а то й зовсім у фіктивності самого поняття «український народ» і його похідних. У них також спільними були й стратегічні цілі – надання російській мові в Україні статусу державної, інтеграція України в союз Росії та Білорусі (ширше – у євразійський простір); спільні ідеї, що полягають у неприйнятті Заходу в усіх його виявах – від військово-політичних до релігійних, в апологетиці православ'я, яке ототожнюється з ідеологією Російської Православної Церкви, у вірі в культурну, духовну, а в перспективі – економічну й політичну єдність руського (східнослов'янського, слов'янського) народу з центром у Москві.

У 2003 р. створено ще одну партію з подібною платформою – «Слов'янський народно-патріотичний союз» на чолі з академіком Петром Толочком, Згодом вона була перейменована в Партію політики ПУ-ПНА і взяла участь у виборах до Верховної Ради 2006 року, на яких зазнала відчутної поразки, набравши лише 31 тисячу (0,12 %) голосів.

Аналіз діяльності проросійських партій на початку 2000-х років свідчить що їх становище в українському політикумі було маргінальним. Свідченням цього є 0,73 % голосів які набрав на парламентських

виборах 2002 року «Руський блок». Показово, що аналогічні результати були й у тих регіонах, де переважає російськомовне населення і традиційно сильні проросійські настрої: у Донецькій області – 0,51 %, Дніпропетровській – 0,75 %, Луганській – 2,00 %, Харківській – 0,77 %. Винятком стала Автономна Республіка Крим, де блоку вдалося, хоч і з труднощами, подолати чотиривідсотковий бар'єр, набравши 4,76 % голосів. Блок «ЗУБР» (партії «Світло зі Сходу» і «Союз праці») набрав у цілому по Україні 0,43 % голосів, причому в АР Крим – 0,93 %, Донецькій області – 0,45 %, Дніпропетровській – 1,25 %, Луганській – 0,94 %, Харківській – 0,55 %⁴.

На парламентських виборах 2012 року «Руський Блок» набрав 0,31%. Найбільше цю партію підтримували в Криму, де вона мала 1,2% голосів виборців, тобто майже стільки, скільки набрала в Криму й партія «Свобода» – 1,1%⁵.

Потужно виявилися політичні інтереси і в угорському національному русі України. Перші угорські громадські організації створюються в 1989 році, і тоді ж об'єднуються в обласне «Товариство угорської культури Закарпаття» (ТУКЗ), яке фактично відіграє роль республіканського. Вже з 1991 р. ТУКЗ мало досить чисельні фракції в обласній і районній рада, висувало заступників голів виконкомів. За ініціативою ТУКЗ 1 грудня 1991 р. в Закарпатті було проведено референдум про створення Угорського Автономного округу з центром у м. Берегове. У 1993 р. Товариство об'єднувало 28 тис. членів.

Водночас, 5 жовтня 1991 р., у Києві, за ініціативою ТУКЗ, а також Львівської та Київської організації угорців, було створено «Демократичну спілку угорців України» (ДСУУ). Очевидно, формат національно-культурного товариства вже не відповідав реальності і не міг сповна забезпечити весь спектр потреб та інтересів українських угорців. Необхідна була політична координація діяльності. Політика призвела до розколу угорського національного руху.

Розкол почався у процесі виборної кампанії 1994 р., коли голова ТУКЗ, нині покійний Шандур Фодо, замість себе висунув від організації кандидатом у народні депутати України директора науково-дослідного інституту Василя Шепу. Натомість Берегівська районна організація ТУКЗ висунула іншого кандидата – представника Президента у Берегівському районі Михайла Михайловича Товта, колишнього заступника голови ТУКЗ. Обласне правління ТУКЗ підтримало кандидатуру Ш. Фодо, проте на парламентських виборах переміг М. Товт. У відповідь обласне правління ТУКЗ не затвердило кандидатів у депутати обласної ради, висунутих Берегівською організацією.

Влітку 1994 р. з ТУКЗ вийшли Берегівська, Тячівська, Свалявська райони та Ужгородська міська організації і створили «Форум угорських організацій Закарпаття».

А народного депутата М. М. Товта в 1996 р. було обрано головою ДСУУ. З 1996 по 2002 роки до ДСУУ вступило одинадцять обласних організацій угорців не тільки Закарпаття, але і Львова, Києва, Івано-Франківська, Криму тощо. З 2002 р. після змін у статуті ДСУУ створено мережу первинних районних та обласних організацій по Україні. Усього зареєстровано 14 обласних організацій ДСУУ. Голова ДСУУ увійшов до складу Ради представників громадських організацій національних меншин при Президенті України, створеної в 2000 р.

ТУКЗ мало до 30 тис. членів. Голову цього товариства М. Ковача на виборах 1998 р. було обрано до Верховної Ради України.

Отже, боротьба за мандат народного депутата України стала, як і у російському середовищі, причиною розбрату серед угорських організацій, що важливо пам'ятати, коли йдеться про політичні форми представництва інтересів національних меншин.

В умовах мажоритарної системи при відповідному розмежуванні виборчих округів етнічні угорці могли гарантовано розраховувати на один такий мандат. Ставки підвищувались ще й тим, що організація, яка контролювала цей мандат, могла розраховувати на особливу підтримку збоку уряду Угорщини. Взагалі відносини, які складаються між етнічними угорськими організаціями в Україні, віддзеркалюють політичну ситуацію в метрополії. Суперечки між Товариством угорської культури М. Ковача і Демократичним союзом угорців України М. Товта (а потім І. Гайдоша), а також їх успіхи та невдачі в основному повторюють зигзаги відносин двох провідних угорських партій – правонаціоналістичної ФІДЕС і соціалістичної.

Етнічні угорці, за результатами виборів 2002 року становили 12,1 % депутатів всіх рівнів Закарпатської області, що практично відповідає їхній частці у населенні регіону. При цьому у Берегівському районі серед 90 депутатів 68 (75,6 %) – угорці, у Виноградівському 19 депутатів (21,1 %) – угорці, що також відповідає етнічному складу цих районів⁶.

Перехід до пропорційної виборчої системи поставив під загрозу гарантовану можливість угорської меншини отримати бодай один мандат у Верховній Раді України. Відтак, було зроблено спробу утворити власну угорську партію. Зважаючи на об'єктивні протиріччя між вимогами Закону України «Про політичні партії в Україні», який

передбачає створення партій лише з всеукраїнським статусом (ст. 3) і вимагає при цьому підтримки не менше 10 тис. громадян України з не менш як 2/3 її адміністративних одиниць (ст. 10), суто теоретично цей проект здавався мало ймовірним. Проте на початку 2005 р. Міністерством юстиції України було зареєстровано одразу дві угорські партії: «Політична партія «КМКС» і «Партія угорців України» під керівництвом голови ТУКЗ Миколи Миколайовича Ковача (зареєстрована 17 лютого 2005 року) і «Демократична партія угорців України» під головуванням І. Ф. Гайдоша (зареєстрована 24 березня 2005 р.). Причина появи одразу двох партій угорців полягає, як вже зазначалось, у суттєвому впливі угорської політичної ситуації: організації М. Ковача підтримувалась угорською партією ФІДЕС, а організації, які очолював І. Гайдош, спиралися на підтримку угорських соціалістів⁷. Формально обидві партії могли брати участь у виборах 2006 року, хоча цілком очевидно, що шансів подолати 3 % бар'єр і пройти до вітчизняного парламенту у них практично не було (розуміючи це, вони й не брали самостійно участі у жодних парламентських виборах).

Свої владні амбіції мають і українські румуни. На відміну від угорців вони утворили МОРСУ не як політичну партію. Проте перед виборами заявили про свою готовність забезпечити підтримку румунською громадою ту політичну силу, яка «оголосить про пріоритетність захисту прав національних меншин та інтеграції України до ЄС». Румуни також завжди були серйозно налаштовані на боротьбу на місцевих виборах і прискіпливо оцінювали кадрові призначення влади у місцях їх компактного розселення – Герцаївському, Глибочькому та Новоселицькому районах на Буковині⁸.

Ще одним етноконфесійним політичним проектом в Україні була створена в Донбасі в 1997 році Партія мусульман України (ПМУ), основну кількість якої становили саме татари, хоча серед членів є й представники інших національних меншин. Проте спроба політизувати мусульманську громаду провалилася – на парламентських виборах 1998 року партія отримала 52,6 тис. голосів виборців (0,19 %). Найкращий результат вона мала в Криму – 1,5 %, але при цьому конкурувала з висуванцями Меджлісу кримськотатарського народу.

На виборах 2002 року ПМУ взагалі не виставлялась окремим списком. Певна «реанімація» партії відбулася під час президентських виборів 2004 року, коли вона працювала у таборі В.Януковича. При цьому знову таки основну увагу було прикуто до Криму, де кримська організація ПМУ досі не мала жодного первинного осередку, проте

усього за місяць, вони з'явилися в Чорноморському, Нижньогірському, Сакському районах, у містах Джанкої, Євпаторії, Старому Криму, Судаку. Цього разу партія Рашида Брагіна фактично опонувала кримськотатарському Меджлісу, натомість співпрацюючи з опозиційною до нього Координаційною радою громадсько-політичних сил і навіть з радикальною релігійною організацією «Хізб-ут-Тахрир»⁹.

У грудні 2005 року, на початку парламентської виборчої кампанії, V з'їзд Партії мусульман України одностайно ухвалив рішення про саморозпуск партії шляхом ліквідації і про вступ повним складом до Партії регіонів.

Саме у такий спосіб (щоправда без самоліквідації) – покластися на добру волю впливових політичних партій, що самі включають до виборчих списків представників національних меншин, – діють і понині політичні партії угорців України. При цьому їх лідери, зокрема Ласло Брензович цілком, на наш погляд, логічно негативно оцінює таку практику: представники політичної партії угорців замість того щоб напругу бути обраними та звітувати про результати своєї діяльності безпосередньо своїми виборцям, мусять демонструвати лояльність до владної партії, що привела їх до парламенту¹⁰.

Згідно демократичної теорії, національним меншинам, що мають високий рівень самоідентифікації та створили свої партії, саме пропорційна виборча система забезпечує найкращі умови для представлення своїх інтересів. Але, як свідчить вітчизняний досвід, щоб ці умови ефективно спрацювали на інтереси національних меншин – в рамках пропорційної системи не повинен використовуватися виборчий бар'єр, або ж він не може бути занадто високим.

Так, згідно чинного законодавства, політична партія (або виборчий блок) на виборах до Верховної Ради України мусить отримати більше мільйона голосів виборців. Зважаючи на те, що окрім росіян, яких згідно перепису населення 2011 року в країні – 17,3%, жодна національна меншина не нараховує більше півмільйону людей, важко розраховувати на результативну участь у виборах політичної партії будь-якої національної меншини.

Як не парадоксально на перший погляд, та аналіз результатів парламентських виборів у 1990 р., 1994 р. (за мажоритарною виборчою системою) і 1998 р. та 2002 р. (за змішаною виборчою системою) свідчить, що у складі Верховної Ради України першого та другого скликань етнічна структура парламенту за основними параметрами майже співпадала з етнічною структурою українського суспільства. Близько 75% обраних народних депутатів за етнічним походженням

були українцями, 20% – росіянами і майже 5% – представниками інших етнічних груп. При цьому в 1994-1995 р.р. окрім українців і росіян до Верховної Ради України було обрано представників 11 етнічних груп. Таким чином, мажоритарна виборча система не тільки не завадила представленню інтересів національних меншин, а майже повністю відтворювала етнічну структуру українського суспільства. Та більш прискіпливий аналіз такого ефекту з сучасних позицій не дає однозначної відповіді щодо перспектив політичних партій національних меншин України. До середини 90-х років, коли з одного боку лише розпочиналися процеси етнічної ідентифікації та самоорганізації національних меншин, а з іншого – розроблялися різні проекти націєтворення, етнічне походження кандидатів у народні депутати для виборців не мало суттєвого значення.

Водночас вищезазначений ефект спричинений компактним проживанням деяких національних меншин (росіян – в АРК, угорців – на Закарпатті, румун – в Чернівецькій області, болгарів, молдован та євреїв – в Одеській області).

Світовий досвід не дає універсального рецепту вирішення проблеми представлення інтересів національних меншин в органах влади на регіональному та місцевому рівнях.

В Україні невдовзі відбудеться адміністративно-територіальна реформа та місцеві вибори за новим законом, який ймовірно за все, передбачатиме пропорційну виборчу систему за партійними виборчими списками з преференціями.

Укрупнення громад, зміни адміністративних меж може стихійно призвести до зниження долі компактно проживаючих національних меншин у загальній структурі населення адміністративно-територіальних новоутворень.

У зв'язку з цим доцільно нагадати зміст статті 16 ратифікованої нашою країною Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин: «Сторони утримуються від застосування заходів, що змінюють пропорційний склад населення в місцях компактного проживання осіб, що належать до національних меншин».

Варто також зазначити, що згідно Остаточного звіту Місії зі спостереження за виборами ОБСЄ/БДПЛ у 2012 році в процесі утворення виборчих округів у Автономній Республіці Крим, Чернівецькій та Закарпатській областях було порушено принцип неперервності їхніх меж; округи формувалися без урахування особливостей адміністративно-територіального устрою України (а також місць компактного проживання національних меншин).

Слід наголосити, що Конституція України (розділ XI «Місцеве самоврядування») не містить жодних норм, що вимагали б врахування якихось етнокультурних традицій чи потреб національних меншин.

Законодавство України не передбачає визначення «місця компактного проживання». Не існує й кількісних та якісних критеріїв для з'ясування їхніх меж.

Таким чином, конституційній комісії, що зараз працює над змінами Основного закону, необхідно ліквідувати цю прогалину.

Вже не перший рік поспіль громадськість вимагає від законодавців закріплення в нормативно-правових актах більш чіткого (кількісного і якісного) визначення понять «компактне проживання» етнічної групи.

Що стосується механізмів забезпечення прав національних меншин України в місцях компактного їх проживання, взагалі на рівні територіальних общин і низових адміністративно-територіальних одиниць, то, на наш погляд, вони детермінують створення на загальнонаціональному рівні політичної партії захисту прав національних меншин з регіональними виборчими списками із представників компактно проживаючих етнічних груп.

1. *OSCE*. Бюро по демократическим институтам и правам человека. Рекомендации, способствующие участию национальных меньшинств в избирательном процессе [Электронный ресурс]. – Варшава, январь 2001. – Режим доступа : www.osce.org/ru/odihr/elections/17569?download-true; Лундские рекомендации об эффективном участии национальных меньшинств в общественно-политической жизни с пояснительными примечаниями. – Гаага, 1999. – 48 с. 2. *Русская правда*. Газета для соотечественников. – 2003. – № 5, августа. 3. *Русская правда*. Газета для соотечественников – 2005. – № 7 (43), февраль. 4. *Комментарии: деловой и общественно-политический еженедельник* [Электронный ресурс]. – 2005. – № 2. – 14 окт. – С. 23. – Режим доступа : www.comments.com.ua 5. *Тищенко Ю.* Політичні партії та національні меншини в оцінках експертів. [Електронний ресурс] / Ю. Тищенко. – Режим доступу : http://lib.rada.gov.ua/LibRada/static/about/text/party-national_2013.pdf 6. *Новини: Ужгород, Закарпаття, Україна, світ* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.uzhgorod.ua> 7. *Тищенко Ю.* Цит. праця. 8. *Новини: Ужгород, Закарпаття, Україна, світ* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.uzhgorod.ua> 9. *Самар В.* Донецький Крим? До питання про практику партійного будівництва / В. Самар // Дзеркало тижня. – 2004. – № 5, 7-13 лютого. 10. *Мартин В.* Угорські ризики [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня, 26 вересня 2014. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/internal/ugorski-riziki-.html>.

Loyko Larysa. Political parties of netinal minorities of Ukrain:the experience of the creation and activity

Formation of political parties by national minorities in Ukraine and their participation in the state- and self – government elections have been studied.

Political parties of Ukrainian national minorities have been defined as a result of ethno-cultural renaissance in the 1990s as well as the search of the state and voting representation technique by national minorities and their civil organizations.

Ethnicity's politicization, shortage of rights for civil organization to nominate the candidates for the state- and self-government elections, proportional representation are among the reasons, that determine formation of political party based on ethno-confessional characteristics.

According to the analysis of Ukrainian national minorities parties formation, the voting right have been presented only in several groups such as Russians, Carpathian Hungarians and Tatars. These political parties are institutionalized by the civil organizations.

The perspectives for the political parties, which represent national minority interests in the process of authority decentralization, administrative division reform, proportional representation in self-government authority and the inappropriate level of institutional support for the state ethno national policy in Ukraine have been defined.

Key words: interest representation, political parties, civil organizations, national minorities, political party programs, electoral systems, voting blocs, national minority compact inhabitancy.

УДК 323.1

С. А. АСЛАНОВ

**ЕТНОПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Пропонується теоретико-методологічна основа дослідження явища етнополітичної стабільності. Застосування синергетики, системної декомпозиції, методів аналізу та синтезу вказує на те, що об'єкт дослідження є складовим елементом діалектичної взаємодії, бінарного відношення "етнополітична стабільність/нестабільність" і водночас однією з властивостей етнополітичної

© АСЛАНОВ Стелас Антйович – кандидат політичних наук, доцент кафедри політології Ужгородського національного університету